

КУЗНЕЦОВ Д. В.,
здобувач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

УДК 342.95

ЗАСТОСУВАННЯ СКОРОЧЕНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ПІД ЧАС ВИРІШЕННЯ ПУБЛІЧНО-ПРАВОВИХ СПОРІВ

У статті проведено аналіз позитивних і негативних моментів застосування скороченого провадження під час вирішення публічно-правових спорів. Зроблено висновок, що, незважаючи на позитивні та негативні моменти розгляду справ у скороченому провадженні, ця форма розгляду публічно-правових спорів в адміністративному судочинстві є ефективним засобом, що дає змогу розглянути адміністративну справу в скорочений термін, прискорити отримання кінцевого результату у справі, буде економічно вигідною для держави й самих учасників адміністративного процесу.

Ключові слова: адміністративний процес, адміністративне судочинство, скорочене провадження.

В статті проведено аналіз позитивних і негативних моментів застосування скороченого провадження при вирішенні публічно-правових спорів. Зроблено висновок, що, незважаючи на позитивні та негативні моменти розгляду справ у скороченому провадженні, ця форма розгляду публічно-правових спорів в адміністративному судочинстві є ефективним засобом, що дає змогу розглянути адміністративну справу в скорочений термін, прискорити отримання кінцевого результату у справі, буде економічно вигідною для держави й самих учасників адміністративного процесу.

Ключевые слова: административный процесс, административное судопроизводство, сокращенное производство.

In the article the analysis of positive and negative moments of application of brief realization is conducted at the decision of public spores. Drawn conclusion, that without regard to the positive and negative moments of consideration of businesses in brief realization this form of consideration of public spores in the administrative rule-making is effective means, that allows to consider administrative business in a brief term, to accelerate the receipt of end-point in business, will be economically advantageous for the state and participants of administrative process.

Key words: administrative process, administrative rule-making brief.

Вступ. Захист прав, свобод, законних інтересів фізичних, юридичних осіб від порушень з боку суб'єкта владних повноважень є важливим напрямом діяльності демократичної, соціальної, правової держави. Ураховуючи імперативний характер рішень, дій суб'єктів владних повноважень у сфері державної реєстрації, можемо констатувати, що основним способом захисту прав, свобод, законних інтересів у цій сфері є адміністративне судочинство, яке передбачає особливу форму розгляду адміністративних справ у скороченому провадженні. Аналіз судової практики адміністративних судів доводить наявність суттєвих проблем, пов'язаних із відсутністю єдності правових позицій щодо належного визначення

сторін, третіх осіб у скороченому провадженні, судової юрисдикції, особливостей процесуальної форми розгляду таких спорів.

Загальні питання вдосконалення адміністративного судочинства розглядали у працях В.Б. Авер'янов, Ю.П. Битяк, І.П. Голосніченко, Е.Ф. Демський, С.В. Ківалов, А.Т. Комзюк, О.В. Кузьменко, І.Б. Коліушко, В.В. Комаров, Р.О. Куйбіда, О.І. Миколенко, О.М. Пасенюк, В.Г. Перепелюк, В.С. Стефанюк, М.М. Тищенко та інші. Однак у юридичній літературі ще недостатньо висвітлено проблеми застосування скороченого провадження під час розгляду публічно-правових спорів.

Постановка завдання. Метою статті є висвітлення проблем застосування скороченого провадження під час розгляду публічно-правових спорів.

Результати дослідження. Як зазначається в юридичній літературі, метою створення в адміністративному судочинстві скороченого провадження (ст. 183-2 Кодексу адміністративного судочинства (далі – КАС) України) є забезпечення оперативності адміністративного судочинства.

Скорочене провадження застосовується в адміністративних справах щодо:

1) оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації стосовно розгляду звернення або запиту на інформацію;

2) оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо обчислення, призначення, перерахунку, здійснення, надання, одержання пенсійних виплат, соціальних виплат непрацездатним громадянам, виплат за загальнообов'язковим державним соціальним страхуванням, виплат і пільг дітям війни, інших соціальних виплат, доплат, соціальних послуг, допомоги, захисту, пільг;

3) припинення за зверненням суб'єкта владних повноважень юридичних осіб чи підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців у випадках, передбачених законом, або скасування державної реєстрації припинення юридичних осіб або підприємницької діяльності фізичних осіб-підприємців;

4) стягнення грошових сум, які ґрунтуються на рішеннях суб'єкта владних повноважень, щодо яких завершився встановлений цим Кодексом строк оскарження;

5) застосування у випадках, передбачених законом, заходів реагування щодо державного нагляду (контролю), дозвільної системи у сфері господарської діяльності, якщо вони можуть бути застосовані виключно за судовим рішенням;

б) оскарження фізичними особами рішень, дій чи бездіяльності суб'єктів владних повноважень щодо в'їзду (виїзду) на тимчасово окуповану територію [1].

Зі змісту ч. 4 ст. 183-2 КАС України випливає, що в скороченому провадженні рішення (постанова) суду приймається на підставі лише письмових доказів, оскільки для дослідження інших засобів доказування відсутні умови. У цьому вбачається визначна особливість скороченого провадження. Як відмічається в юридичних публікаціях, неявка учасників процесу, а саме сторін, третіх осіб, свідків, потерпілих, є причиною номер один для відкладення розгляду справи. Як наступна причина за значенням указується неналежна підготовка учасників процесу до участі в судовому засіданні та несвоєчасне надходження відповідей на запити суду. Обидві ці причини зумовлюють відкладення розгляду справи приблизно в 90 відсотків випадків [2]. Тому значення процедури скороченого провадження для реального забезпечення належних строків розгляду справи важко переоцінити.

Судовий розгляд справи в порядку скороченого провадження здійснюється: а) одноосібно суддею; б) без проведення судового засідання; в) без виклику осіб, які беруть участь у справі; г) протягом строків, визначених ч. 5 ст. 183-2 КАС України; д) лише у визначених законом категоріях справ; е) які не стосуються прав, свобод та інтересів третіх осіб; є) судові рішення приймається суддею за результатами розгляду справи на основі повідомлених обставин і наданих сторонами матеріалів.

Варто зауважити, що, попри всі позитивні моменти розгляду справ за правилами скороченого провадження, в юридичній літературі обґрунтовуються тези про його істотні недоліки, зокрема це стосується таких прав позивача, як право на укладення мирової угоди, право на відмову від позову або на зміни в позові тощо.

Стосовно цих зауважень варто відмітити, що вказані недоліки дійсно мають місце, але вони зумовлені самою сутністю скороченого провадження. Аналогічні недоліки можна визначити також і стосовно права позивача на зміни в позові й у цивільному судочинстві, зокрема у випадку розгляду справ за правилами наказного провадження (розділ 2 Цивільного процесуального кодексу України). Стосовно ж права на укладення мирової угоди, то варто зазначити, що примирення в публічних правовідносинах має істотну специфіку порівняно з приватними, що пов'язано зі специфікою публічних відносин, зокрема з тим, що їх сторони далеко не завжди можуть створювати, змінювати та припиняти такі відносини виключно за власним волевиявленням [3, с. 157].

Відповідно до ч. 2 ст. 183-2 КАС України, застосування скороченого провадження у справах, передбачених п. п. 1, 3 ч. 1 ст. 183-2 КАС України, неможливе, якщо такі вимоги стосуються прав, свобод, інтересів та обов'язків третіх осіб.

Так, візьмемо для прикладу категорію справ, передбачених п. 1 ч. 1 ст. 183-2 КАС України, а саме: справи щодо оскарження бездіяльності суб'єкта владних повноважень або розпорядника інформації щодо розгляду звернення чи запиту на інформацію. Аналіз положень нормативних актів щодо окремих видів державних реєстрів дає змогу стверджувати, що державними реєстраторами в таких реєстрах є посадові особи органів державної влади. Указане стосується реєстрації прав щодо нерухомого майна, реєстрації юридичних осіб і фізичних осіб-підприємців тощо. У таких випадках відповідачем у суді й, відповідно, протилежною стороною публічно-правового спору є не безпосередньо особа державного реєстратора, а орган державної влади, до штатного розпису якого він входить. У разі встановлення рішенням суду незаконності його бездіяльності такий реєстратор як посадова особа може понести дисциплінарну, адміністративну або навіть кримінальну відповідальність. Тому видається, що рішення адміністративного суду напряду впливає на виникнення публічних прав та обов'язків такої посадової особи, що є підставою для залучення її до участі у справі як третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог щодо предмета спору (ч. 2 ст. 53 КАС України). Варто зауважити, що в окремих випадках функції як держателя, так і державного реєстратора, відповідно до положення про відповідний реєстр, виконує орган державної влади. Тобто відповідним положенням окремо посади державного реєстратора не визначено. Зокрема, вказане стосується Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів (п. 3 Порядку ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів). Разом із тим, попри зазначене, конкретні дії щодо внесення відомостей до реєстру або щодо розгляду запиту на інформацію в таких випадках усе одно виконує конкретна посадова особа, питання про відповідальність якої за порушення своїх обов'язків залишається. Ураховуючи наведене, потрібно визнати достатньо спірною судову практику розгляду подібних справ за правилами скороченого провадження, адже фактично відповідна посадова особа позбавлена можливості захищати власні інтереси під час розгляду таких справ [3, с. 157].

Окремі науковці, критикуючи існування скороченого провадження в адміністративному судочинстві, вважають, що в цьому провадженні неможливо застосувати таке джерело доказів, як показання свідків.

Одним із позитивних моментів судового розгляду справ у порядку скороченого провадження є економія часу як працівників судових органів, так й інших учасників процесу.

У скороченому провадженні передбачено дуже обмежені строки розгляду та вирішення справи. Так, ч. 5 ст. 183-2 КАС України встановлює такі процесуальні строки скороченого провадження: 1) не пізніше наступного дня після дня надходження до суду заяви відповідача про визнання позову; 2) не пізніше п'яти днів із дня подачі відповідачем заперечення проти позову; 3) не пізніше трьох днів після закінчення десятиденного строку з дня отримання ухвали й матеріалів справи, якщо до суду не було подане заперечення відповідача та за умови, що справа розглядається судом за місцезнаходженням 4) якщо протягом семи днів після закінчення десятиденного строку з дня отримання ухвали й матеріалів справи до суду не надійшло заперечення відповідача, то справа повинна розглядатися не пізніше трьох днів із дня сплину попереднього терміну за умови, що справа не розглядається судом за місцезнаходженням відповідача.

Висновки. Отже, незважаючи на всі позитивні та негативні моменти розгляду справ у скороченому провадженні, варто зазначити, що ця форма розгляду публічно-правових спорів в адміністративному судочинстві є ефективним засобом, що дає змогу розглянути адміністративну справу в скорочений термін, прискорити отримання кінцевого результату у справі, буде економічно вигідною для держави й самих учасників адміністративного процесу.

Список використаних джерел:

1. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV, станом на 16.03.2015 // Офіційний вісник України. – 2005. – № 32 (26.08.2005). – Ст. 1918 (зі змінами).
2. Затягування процесу. Чи можливе його подолання? // Офіційний веб-портал «Судова влада України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://iz.od.court.gov.ua/sud1510/info/zmi/15843/>.
3. Луніна О.С. Публічно-правові спори у сфері державної реєстрації як предмет адміністративного судочинства : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.07 / О.С. Луніна. – К., 2015. – 208 с.

КУЛЬТЕНКО О. В.,
кандидат юридичних наук

УДК [340+316. 6/.7+347.77/.78+004.5](73)

**ДОСЛІДЖЕННЯ БІЛІНГВІВ І ПЕРСПЕКТИВА
УЗАГАЛЬНЕННЯ ВИКОРИСТАНИХ ПРИ ЦЬОМУ МЕТОДИК
ДЛЯ АНАЛІЗУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПРОДУКЦІЇ**

У статті висвітлено методики дослідження білінгвів. За методикою В. Шкатова підраховано вплив статті закону на емоційний стан фізичної особи. Проаналізовано достовірність отриманих даних і можливих наслідків використання емпіричного матеріалу. Акцентується увага на потребі встановлення семантичних районів і розташування на відповідних місцях слів, терміни яких уживаються в галузях права в Україні, для подальшого вимірювання відстані в мовному середовищі в юридичних документах.

***Ключові слова:** білінгви, методики, інформаційна продукція, юридичний документ, термін, емоційний стан, фізична особа.*

В статье освещены методики исследования билингвов. По методике В. Шкатова подсчитано влияние статьи закона на эмоциональное состояние физического лица. Проанализирована достоверность полученных данных и возможных последствий использования эмпирического материала. Акцентируется внимание на необходимости установить семантические районы и расположение на соответствующих местах слов, термины которых используются в отраслях права Украины, для дальнейшего измерения расстояния в языковой среде юридических документов.

***Ключевые слова:** билингвы, методики, информационная продукция, юридический документ, термин, эмоциональное состояние, физическое лицо.*

